

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Michalska-Goźdź SSA Katarzyna Wołoszczak
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2012 r. w Poznaniu

sprawy z odwołania **Miejskiej (...) w Ż.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

przy udziale zainteresowanych: B. W., K. W., Z. B., S. B., E. B., W. C., K. C., J. D., B. K., A. K., I. Ł.

o składki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

z dnia 11 kwietnia 2012 r. sygn. akt IV U 70/12

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz Miejskiej (...) w Ż. kwotę 1320 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 kwietnia 2012 roku Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze uwzględnił odwołanie Miejskiej (...) w Ż. od decyzji ZUS-u Oddział w Z., poprzez zmianę zaskarżonej decyzji i stwierdzenie, że świadczenia pieniężne z okazji Świąt Bożego Narodzenia, Świąt Wielkanocnych i wczasów pod gruszą wypłacone pracownikom (...), zainteresowanym w sprawie, nie stanowią podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Miejska (...) w Ż. wypłacił pracownikom, z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, świadczenia pieniężne z okazji Świąt Bożego Narodzenia w latach 2008 do 2010, świadczenia pieniężne z okazji Świąt Wielkanocnych w 2010 oraz świadczenia „wczasy pod gruszą” w latach 2008 do 2010.

Od 1 grudnia 2004 roku u płatnika obowiązuje Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, zmieniony zarządzeniem nr(...) z dnia 28 listopada 2005 roku.

W rozdziale III Regulaminu określono zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych i określono, że dofinansowanie odbywa się na wniosek osoby zainteresowanej z oświadczeniem o dochodach miesięcznych brutto pracownika

i członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym. Wśród świadczeń wymienionych w regulaminie, pracodawca przyznał pracownikom między innymi świadczenia pieniężne z okazji świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocnych oraz dopłaty do wczasów pod gruszą.

Regulamin wymienia trzy progi dochodowości i stopień dofinansowania, który został określony odpowiednio 100%, 90% i 60% do określonych stawek.

Płatnik w 2005 roku zatrudniał 21 pracowników, którzy przedstawili Przewodniczącemu Komisji Socjalnej K. C. wniosek o zmianę wysokości progów dochodowych przyjmowanych do przyznania świadczeń z okazji świąt i dopłat do wczasów pod gruszą. Wniosek pracowników był spowodowany niewielką rozpiętością w zarobkach pracowników a zatem świadczenia z Funduszu miały być zbliżone do różnic w zarobkach. Na ogólnym zebraniu pracowników zwołanym przez dyrektora (...) przedyskutowano ten wniosek i w głosowaniu ustalono trzy grupy dochodowe: 100% świadczenia przy dochodach w rodzinie poniżej minimalnej płacy, 90% świadczenia przy dochodach w przedziale od minimalnej płacy do średniej płacy krajowej i 80% świadczenia przy dochodach powyżej średniej płacy krajowej, okresem rozliczeniowym dochodu pracownika i członków jego rodziny były 3 miesiące poprzedzające datę złożenia wniosku.

Zainteresowani pracownicy składali wnioski o przyznanie świadczeń wraz z oświadczeniem o miesięcznych dochodach na członka rodziny. Finansowanie świadczeń było zgodne z corocznym planem finansowo rzeczowym zawartym w Regulaminie.

Uwzględniając odwołanie, Sąd Okręgowy uznał, że płatnik wypłacił pracownikom sporne świadczenia zgodnie z Regulaminem Świadczeń Socjalnych, z zachowaniem zasad kryterium socjalnego.

To ustalenie prowadzi do wniosku, że wypłacone świadczenia nie stanowią podstawy wymiaru składek.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana.

Apelująca zaskarża wyrok w całości i zarzuca:

1.naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art.18 ust.1 ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych związku z przepisem § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia MPiPS z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe i art.8 ust 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, poprzez przyjęcie, że świadczenia pieniężne wypłacane pracownikom z okazji świąt i jako dopłaty do wczasów pod gruszą, pomimo pozornego zróżnicowania ich wysokości spełniają przesłanki do uznania ich za świadczenia socjalne podlegające wyłączeniu z podstawy wymiaru składek.

Apelujący stawia również zarzut, że świadczenia te zostały wypłacone niezgodnie z obowiązującym u pracodawcy regulaminem świadczeń socjalnych.

2. naruszenie przepisu art.233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego a w szczególności pominięcie podnoszonego przez pozwanego zarzutu, że przeznaczenie środków nastąpiło z naruszeniem postanowień regulaminu o świadczeniach socjalnych.

Apelujący wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację płatnik wnosi o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wymienione w apelacji przepisy ustawy z 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie zostały przez Sąd Okręgowy naruszone, a zgromadzony materiał dowodowy poddano wszechstronnej ocenie, stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c.

Trafnie Sąd Okręgowy uznał, iż przedmiotowe świadczenia sfinansowane zostały z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i mieszczą się w pojęciu działalności socjalnej pracodawcy.

Ostatecznie spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do sposobu wydatkowania środków przez płatnika.

Organ rentowy podniósł w szczególności, iż zróżnicowanie zakwestionowanych świadczeń było pozorne. Wniosek taki apelujący sformułował wskazując, że wysokość świadczeń różniła się w nieznacznym stopniu i nie odpowiadała, nie była proporcjonalna, różnicom w dochodach osób uprawnionych do korzystania ze środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Nadto skarżący wskazał, że przy ocenie sytuacji materialnej pracownika należy brać pod uwagę dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie z pracownikiem.

Odnosząc się do powyższego w pierwszej kolejności zauważyć należało, że w oświadczeniu o dochodach, stanowiącym załącznik do regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych obowiązującego u odwołującej, wskazano, iż za dochód uważa się wszelkie przychody (dochód brutto) z tytułu a) zatrudnienia, działalności gospodarczej, umów zlecenia lub o dzieło, b) alimentów, stypendiów, emerytur i rent, c) oszacowane przez wnioskodawcę dochody z ryczałtu ewidencjonowanego i karty podatkowej, d) dochód z gospodarstwa rolnego, przy czym stosownie do uregulowania rozdziału III ust. 2a oświadczenie obejmować ma pracownika oraz członków jego rodziny osiągających dochody.

Również przesłuchana na rozprawie w charakterze świadka A. M., będąca w przeszłości członkiem komisji socjalnej, potwierdziła, że wskazywane w oświadczeniu dochody nie ograniczały się do wynagrodzenia osiąganego przez uprawnionych (...).

Argumentacja apelującego w tym zakresie jest zatem całkowicie bezzasadna.

Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do uwzględnienia stanowiska, jakoby płatnik składek naruszył przepisy prawa materialnego, w szczególności art. 8 ust. 2 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, pozorując jedynie stosowanie kryterium socjalnego przy rozdziale środków z funduszu.

Zgodnie z pkt 8 rozdziału III regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w Miejskiej (...) w Ż., obowiązującym od 12 grudnia 2005 roku, finansowanie pracownikom upominków rzeczowych lub wypłacanie świadczenia pieniężnego z okazji świąt Bożego Narodzenia, Wielkiej Nocy i tradycyjnie innych okazji, następuje z uwzględnieniem dochodowości w rodzinie:

100 % świadczenia, przy dochodach na osobę w rodzinie poniżej minimalnej płacy,

90 % świadczenia, przy dochodach w przedziale od minimalnej płacy do średniej płacy krajowej,

80 % świadczenia, przy dochodach powyżej średniej płacy krajowej.

Słusznie Sąd I instancji wskazał, iż dla wykonania ustawowego obowiązku zróżnicowania prawa do świadczenia, mogą być uwzględniane różne elementy oceny sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej, np. posiadane zasoby i oszczędności, wygrane w grach losowych, otrzymane darowizny, posiadany majątek, styl życia i wydatki, koszty leczenia, rehabilitacji, koszty utrzymania, trwonienie dochodów na używki i hazard, niepełnosprawność i konieczność poddania się zabiegom, koszty leczenia. Każda próba ograniczenia i tworzenia jedynie słusznego katalogu kryteriów oceny sytuacji osoby uprawnionej do świadczenia z oczywistych względów będzie zawsze niekompletna i pewnych okoliczności nie będzie uwzględniać.

Rację ma też odwołująca, podnosząc iż ustawodawca przyznał znaczące kompetencje organizacjom związkowym w zakresie działalności socjalnej, poprzez wprowadzenie bezwzględnego wymogu uzgodnienia z nimi regulaminu normującego zasady wykorzystania funduszu oraz podziału środków na poszczególne cele i rodzaje działalności. Ta silna pozycja organizacji związkowej pozwala na stwierdzenie, że to ona jest właścicielem funduszu, zaś pracodawca tylko nim dysponuje.

W art. 8 ust. 2 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych wskazano, iż pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa, uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

W kontekście powyższego trudno przecenić okoliczność, iż cyt. uregulowanie z rozdziału III pkt 8 regulaminu obowiązującego u płatnika, wprowadzone zostało z inicjatywy wszystkich pracowników, którzy przedstawili przewodniczącemu komisji socjalnej K. C., stosowny wniosek o zmianę wysokości progów dochodowych przyjmowanych do przyznania świadczeń z okazji świąt i dopłat do wczasów pod gruszą. Wystąpienie z wnioskiem przez pracowników było spowodowane niewielką rozpiętością w ich zarobkach.

W ocenie Sądu Apelacyjnego uwzględnić należało przy tym okoliczność, iż odwołująca stanowi niewielki zakład pracy, w którym zatrudnionych jest ok. 20 pracowników. W takiej sytuacji prawdopodobnym jest, iż sytuacja materialna pracowników jest bardzo zbliżona i różnice w dochodach są niewielkie.

Zauważyć także trzeba, iż skarżący dla wykazania dysproporcji pomiędzy uzyskiwanymi przez uprawnionych dochodami a przyznaną im wysokością świadczeń przywołał przypadki skrajne, tj. osoby uzyskującej najniższy i najwyższy dochód.

Zasada ustanowiona w art. 8 ust. 1 ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, wyraża się w związku pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia, a łącznie rozpatrywaną, sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. Im sytuacja osoby uprawnionej jest gorsza, tym wyższe przysługuje jej świadczenie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego o naruszeniu zasady nakazującej przy podziale ze środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stosować kryterium socjalne, można by mówić, wówczas, gdy zgromadzony w realiach konkretnej sprawy, materiał dowodowy wskazywałaby, iż kosztem osoby uprawnionej do wparcia w największym zakresie, świadczenia socjalne otrzymała osoba potrzebująca ich w mniejszym stopniu.

W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca. Kwestionowane przez organ rentowy świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zostały przewidziane w regulaminie, przyznane zostały uprawnionym stosownie do treści art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s. Wysokość świadczeń została zróżnicowana, a niewielkie różnice odzwierciedlają zbliżoną sytuację uprawnionych. Wskazywanie przez apelującą na przypadki skrajne, tj. osoby o najniższych najwyższych dochodach, stanowi wypaczenie zasad obowiązujących u odwołującej.

Sąd Apelacyjny nie znalazł także podstaw do uwzględnienia zarzutu dotyczącego wydatkowania przez odwołującą środków z funduszu na poszczególne cele wbrew zapisom regulaminu. Zdaniem organu rentowego fakt, iż płatnik składek przeznaczył na świadczenia świąteczne wyższe kwoty niż na „wczasy pod gruszą”, stanowi naruszenie regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych a w konsekwencji ustawy z 4 marca 1994 roku.

Sąd II instancji w pełni podziela w powyższym zakresie stanowisko odwołującej.

Otóż, zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, prowadzony jest w systemie ciągłości w poszczególnych latach. Zarzut sformułowany przez Zakład odnosi się do brzmienia ust. 2 rozdziału II regulaminu obowiązującego u odwołującej, wskazującego na podział (procentowy) środków wpływających z odpisu rocznego w danym roku budżetowym.

Jak wskazała odwołująca roczny plan rzeczowo – finansowy uwzględnia stan środków ogółem i w przypadku niewykorzystania części z nich, postanowienia rozdziału V regulaminu, dopuszczają możliwość zmian wydatków w rocznym planie rzeczowo – finansowym.

Zatem zmiana w podziale środków z funduszu dokonana została zgodnie z regulaminem.

Ponadto w ocenie Sądu Apelacyjnego jest to zarzut odbiegający od przedmiotu postępowania. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydając decyzję w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów ustawy z 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie jest uprawniony do kontroli regulaminu i wydatkowanych na jego podstawie świadczeń, pod każdym względem. Materia, której dotyczy omawiany zarzut, stosownie do art. 8 ust. 3 cyt. ustawy o z.f.ś.s., dotyczy ewentualnych roszczeń związków zawodowych przysługujących im przeciwko pracodawcy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny w Poznaniu, Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uznał, że złożona przez organ rentowy apelacja jest bezzasadna oraz na podstawie art.385 k.p.c., orzekł o jej oddaleniu.

O kosztach zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej orzeczono, uwzględniając liczbę zainteresowanych występujących w sprawie, na podstawie art.98 k.p.c. oraz §12 ust. 1 pkt2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSA Katarzyna Wołoszczak SSA Dorota Goss-Kokot SSA Maria Michalska-Goźdź